

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

289

Vragen van het lid **Mohandis** (PvdA) aan de Minister en Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het bericht «Oud-hoogleraar Bax schuldig aan wetenschappelijk «wangedrag»* (ingezonden 26 september 2013).

Antwoord van Minister **Bussemaker** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 23 oktober 2013).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Oud-hoogleraar Bax schuldig aan wetenschappelijk wangedrag»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Welke consequenties heeft het wangedrag voor de promovendi die door de heer Bax zijn begeleid en wat gebeurt er met het wetenschappelijk werk (waarin wordt verwezen naar het werk) van de heer Bax?

Antwoord 2

Voor de in totaal zes promovendi heeft het wetenschappelijk wangedrag van de heer Bax geen consequenties. Volgens de commissie Baud werkte de heer Bax bij voorkeur als eenling en betrok hij zijn promovendi niet of nauwelijks bij zijn wetenschappelijk werk. De promovendi op hun beurt deden hun eigen onderzoek zonder gebruik te maken van het onderzoekswerk van de heer Bax. De Vrije Universiteit heeft besloten het rapport van de commissie Baud in het Engels te vertalen en te doen toekomen aan de tijdschriften waarin deze zijn verschenen, zodat de redacties zich kunnen beraden op het eventueel terugtrekken van artikelen dan wel het publiceren van een statement dat de publicaties als ingetrokken dienen te worden beschouwd. Voor zover er niet-bestaande publicaties van de heer Bax voorkomen in registratiesystemen zoals METIS en de UB-catalogus zal de Vrije Universiteit zorgdragen voor het verwijderen van deze gegevens uit de systemen.

¹ <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3514394/2013/09/23/Oud-hoogleraar-Bax-schuldig-aan-wetenschappelijk-wangedrag.dhtml>

Vraag 3

Het onderzoeksrapport stelt dat de heer Bax «stelselmatig onjuiste informatie heeft gepresenteerd aan verschillende commissies»²; hoe is het mogelijk dat de leden van deze commissies nooit eerder onregelmatigheden hebben opgemerkt?

Antwoord 3

Het rapport van de commissie Baud geeft hiervoor een aantal oorzaken en noemt in de eerste plaats de specifieke (toenmalige) situatie in het vakgebied van de (niet-westerse) culturele antropologie met veel (individualistisch) veldwerk. Een andere verklaring die de commissie geeft betreft het karakter van de vakgroep van de heer Bax, die in het rapport wordt vergeleken met een sekte. Tot slot noemt het rapport de universitaire bestuurscultuur waarin niet altijd even kritisch werd gekeken naar verrichtingen van hoogleraren en waarin het bestuur ver van de academische werkvloer leek te staan.

Vraag 4

Is het waar dat er in 2002 al twijfels waren over de wetenschappelijke kwaliteit van het werk van de heer Bax? Zo ja, waarom heeft de Vrije Universiteit destijds niet direct onderzoek ingesteld naar de kwaliteit en juistheid van zijn publicaties?

Antwoord 4

In het rapport van de commissie Baud is sprake van beschuldigingen die vanaf 2002, na pensionering van de heer Bax, voorzichtig in de academische wandelgangen zijn geuit. Deze hebben op dat moment noch het faculteitsbestuur noch het College van Bestuur bereikt. De beschuldigingen aan het adres van de heer Bax zijn in oktober 2012 openbaar gemaakt in een hoofdstuk van het boek van Frank van Kolfschooten, i.c. «Ontspoorde wetenschap». De Vrije Universiteit is toen een procedure gestart om de beschuldigingen te onderzoeken en heeft een commissie ingesteld om onderzoek te doen naar de geuite beschuldigingen. De commissie heeft de beschuldigingen door de Volkskrant in april 2013 daarin meegenomen.

Vraag 5

Kunt u beoordelen of de maatregelen die door het veld zijn genomen naar aanleiding van de fraude van de heer Stapel, het wangedrag van de heer Bax eerder aan het licht hadden gebracht?

Antwoord 5

In het antwoord op vraag 4 is aangegeven dat het rapport van de commissie Baud melding maakt van «voorzichtig in de academische wandelgangen geopperde beschuldigingen», maar dat nooit een klachten- of klokkenluidersprocedure is opgestart. Het gegeven dat alle universiteiten inmiddels beschikken over laagdrempelige voorzieningen voor het melden van klachten, één van de door de universiteiten genomen maatregelen, had in het geval Bax wellicht ertoe geleid dat het wetenschappelijk wangedrag eerder aan het licht was gekomen.

Vraag 6

Naar aanleiding van de fraude door de heer Stapel heeft de KNAW aangekondigd in te zetten op «het zorgvuldig en integer omgaan met wetenschappelijke onderzoeksgegevens»³; welke stappen zijn er op dit vlak gezet sindsdien?

Antwoord 6

In het advies «Zorgvuldig en integer omgaan met wetenschappelijke onderzoeksgegevens» doet de KNAW een aantal aanbevelingen op het gebied van de toegankelijkheid van onderzoeksgegevens en van wetenschappelijke integriteit. De KNAW pleit hierin onder meer voor een cultuur van peer pressure en voor voldoende ruimte voor peer review. Deze aanbevelingen heeft de KNAW ook gedaan in haar advies «Vertrouwen in wetenschap». In de reactie hierop, die op 17 oktober jongstleden aan uw Kamer is aangebo-

² http://www.vu.nl/nl/Images/20130910_RapportBax_tcm9-356928.pdf

³ <http://parlisweb/parlis/765cc53a-da4e-4ec9-8954-69c8783f113e.pdf>

den, wordt ingegaan op de door de KNAW gedane aanbevelingen. Meer in het algemeen hebben de instellingen hun integriteitsbeleid herijkt. Zo hebben zij onder meer de Nederlandse gedragscode wetenschapsbeoefening geactualiseerd, is de klachtenregeling geüniformeerd en is bij alle instellingen het melden van klachten over wetenschappelijke integriteit laagdrempelig georganiseerd.

Vraag 7

De onderzoekscommissie betitelt het handelen van de heer Bax als «wangedrag» en spreekt van «bewuste misleiding»; deelt u deze conclusies? Zo ja, bent u bereid om aangifte te doen tegen de heer Bax? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

De conclusies uit het rapport van de commissie Baud worden onderschreven door het College van Bestuur van de VU. Wij sluiten ons bij deze conclusies aan. De beslissing om al dan niet aangifte te doen ligt vanzelfsprekend bij de Vrije Universiteit.